

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Östergötlands län

Datum: 2023-05-30

Områdesnummer: NRO 05 060

Områdesnamn: Bråvikens förkastningssystem

Kommun: Norrköping

Kartblad: 9G SV, 9G SO, 9H SV; mittpunkt 9G oh 34

Area: 1 374 ha

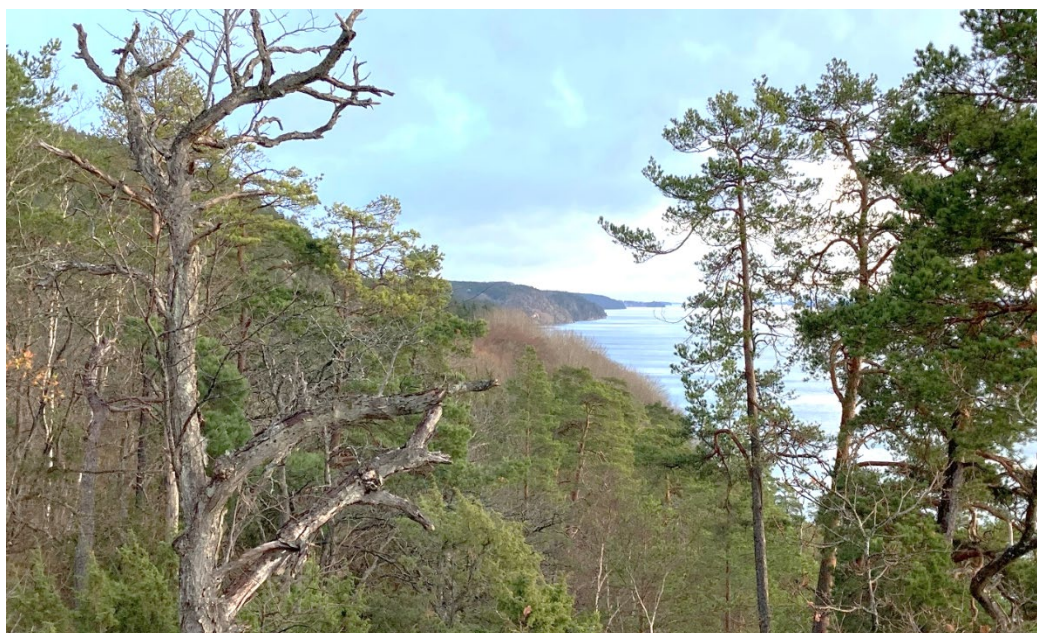
Naturgeografisk region: 23 Skogslandskapet Tiveden – Tylöskogen - Kolmården

Landskapsform: Sprickdalslandskap (strukturpräglat landskap)

Riksvärde: Skogslandskap, Naturskog, Geovetenskap, Flora och Fauna

Värdebeskrivning: Den långsträckta, mäktiga och mycket framträdande Bråvikenförkastningen utgör en utomordentligt värdefull och skyddsvärd landformation. I branter och på krön finns bitvis höga naturvärden med en mycket intressant flora och fauna. Förkastningsbranten är ett klassiskt område inom svensk geovetenskap.

Huvudkriterier: A och B

Utsikt österut längs förkastningen från utkiksplatsen vid Marmorbruket.
Foto: Adam Bergner.

Förutsättningar för bevarande: Naturvårderna kommer att bestå om området undantas från ingrepp som t.ex. anläggningar, bebyggelse, täkt samt avverkning i branter och på krön.

Säkerställande: Marmorbruket ingår i Natura 2000 (SE0230354). Delar av branten är säkerställd i naturreservaten Marmorbruket, Bråvikenbranten och Kvarseboklint.

Områdets huvuddrag: Den morfologiskt framträdande förkastningen som bildar Bråvikens norra kust är en del i ett omfattande förkastningssystem. Branten som bitvis har lodräta partier höjer sig 75-100 m över vattenytan.

Till den väst-östliga förkastningslinjen ansluter flera sprick- och förkastningssystem. Riktningarna varierar grovt sett mellan NV-SO och NO-SV. Morfologiskt framträdande sprickor och förkastningar har en nordvästlig riktning.

I branterna och på bergskrönen dominerar häll och morän. På sina håll förekommer mäktiga lager svallsediment i branterna. Närmast kusten överlagras leror av sandiga-moiga svallprodukter.

Inom förkastningsområdet förekommer urkalksten i och omkring Krokek. Kalken påträffas också som inlagringar i berget. Nära bergskrönet strax sydost om Kopparbo finns ett så kallat karstområde. Här har strömmande vatten uteroderat fyra grottor med vardera tiotals meter långa gångar, större hålrum och stupande schakt.

Förkastningsbranten inklusive krönet är till stora delar bevuxet med hällmarkstallskog. På några ställen i eller i direkt anslutning till branten påträffas en mer krävande flora och fauna. Vid Norrviken växer en rik vegetation av ek, hassel, lönn, bok, skogstry, måbär, svart trolldruva, stinksyska och blåsippa i en ravin. Här lever en artrik (26 arter) landsnäckfauna med bland annat *Zoogenetes harpa*.

Strax öster om Sikuddens gamla hållplats ovanför och nedanför järnvägsspåret växer mängder av blodnäva, kungsmynta och tulkört. Dessutom finns en rik förekomst av grusslok. Av övriga växter kan nämnas pimpinell samt gräset vittätel. Högre upp i branten växer ormbunkarna svart- och gaffelbräken samt murruta och stenbräken. Längs järnvägen i riktning mot Getå lever den sällsynta dagfjärilen fetörtsblåvinge som här har sin enda förekomst i länet.

Väster om Getå turisthotell påträffas i den klippiga och blockiga sydbranten en ekvegetation med rik landsnäcksfauna.

På krönet av förkastningsbranten - det s.k. Utsiktsberget - vid Kolmårdens marmorbruk finns en torrängs-klippängssvegetation på urkalkstenen. Klippängen är bevuxen med nyponrosor, en, getapel, oxel och oxbär. De sydvända branterna nedanför krönet hyser grusslok, fältmalört, kungsmynta, tulkört, purpurknipprot, spenört och blodnäva. I området påträffas en rik landsnäckfauna med bl.a. stäppsnaëkan *Truncatellina cylindrica*. Kring Marmorbruket finns också

lundpartier med rik flora där buskvicker och piploka hör till de mest sällsynta växterna.

På två platser i förkastningsbranten, cirka 500 m sydväst om Ängeldalen, finns en rik landsnäckfauna. Den ena är en hassellund med alm, ask och lungört. Den andra lokalen är en blockig klyfta mot söder med lind, hassel, skogstry och sparsam markvegetation.

Ovanför Sätters gård i den gran-, ek- och hasselbevuxna sydslutningen finns en artrik landsnäckfauna med totalt cirka 20-30 arter, däribland arten *Ena obscura*.

Från bl.a. Mamorklint, Hammarklint och Kvarseboklint har man en vid utsikt över Bråviken och Vikbolandet.

Referenser:

Länsstyrelsen i Östergötlands län: Natur- och kulturmiljöer i Östergötland. – Linköping 1983.

Länsstyrelsen i Östergötlands län: Beslut och skötselplan för Bråvikenbrantens naturreservat.

Länsstyrelsen i Östergötlands län: Beslut och skötselplan för Kvarseboklints naturreservat.

Länsstyrelsen i Östergötlands län: Bevarandeplan för Natura 2000-områdena Marmorbruket (SE0230354) och Kolmårdsbäcken (SE2030421).

Gustafsson, L-Å: Botanisk inventering av Bråviken- och Vångaförkastningarna.

Norrköpings kommun: Kommunöversikt. – Norrköping 1976.

Naturvårdsprogram för Norrköpings kommun.